Debattinlägg

Som nämndes i tidskriftens förra nummer måste några inlägg i anledning av generaldirektör Sten Walbergs bokanmälan (SN 1975 s 227 f) stå över till detta nummer. Här följer därför två inlägg av kammarrättsråden Jan Sundin och J O Widman samt därefter en replik av Sten Walberg. – I det sista avsnittet återfinns ett genmäle av civilekonom Bror Olsson i anledning av länsrådet W Hermansons artikel om processen i länsskatterätt (SN 1975 s 56 f).

Om länsskatterätterna

Generaldirektören Walberg har gjort ett inlägg i denna fråga. I debatten har även förste länsassessorn Wennberg i Örebro uttalat sig i Svenska Dagbladet (15/5). Det är glädjande att de velat delta i debatten. Lika glädjande är att båda önskar att debatten skall vara saklig.

Walberg och Wennberg anför i huvudsak samma synpunkter. De erkänner att hetsen i arbetet i länsskatterätterna inverkar ogynnsamt. Men – detta vill Wennberg understryka – Walberg har klargjort att den kritik som framförts av Olsson och mig är "illa underbyggd".

Det är riktigt att Walberg avfärdat den kritik som framförts av Olsson och mig. Men den som läser Walbergs artikel med omsorg och tar fasta på de sakliga synpunkter som Walberg uttalar finner att denne säger i huvudsak följande. Meningen med en kollegial domstol är att samtliga ledamöter skall ta del i avgörandena och att dessa skall framgå ur diskussioner vid domstolens sammanträden. Parternas argumentering skall inte tas med i beslutets refererande del. Dock skall argumenteringen tas med vid föredragningen, dock endast i relevanta delar. Walberg anser att regelrätt föredragning kan slopas i "helt självklara mål", dock endast under förutsättning att – utom ordföranden – en nämndeman läst akten.

Strängt taget anför Walberg inte något mer i sak.

Man kan förmoda att alla kan instämma i dessa synpunkter, även om man kan hysa olika meningar om vilka mål som är *helt* självklara. Min erfarenhet är att antalet helt självklara mål inte är så stort som man ibland vill hävda.

Hur går det till vid t ex länsskatterätten i Örebro? Wennberg har berättat följande.

Man avgör i Örebro ungefär 200 mål vid varje sammanträde; cirka 20 sådana hålls varje år. Protokoll med i förväg skrivna beslut – dessa skrivs till stor del av icke rättsbildad personal – sänds till ledamöterna en vecka före

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-13 15:37:29

sammanträdet. Ett sammanträde tar i medeltal 2 timmar 15 minuter. Parternas argumentering tas in i protokollens refererande del – ett system som Walberg fördömer. Under sammanträdet diskuterar man och fattar beslut i 200 mål. Då måste man förutsätta att viss tid går åt att diskutera hur besluten skall formuleras. Snabbheten är påfallande.

Det kan vara riktigt som Wennberg säger – och på denna tid stöder han sig på Walberg – att kvaliteten på beslutsfattandet inte skall mätas med tidtagarur. Men hur grundligt ledamöterna än må ha läst protokollen i förväg kan man nog tycka att åtminstone en del av målen måste vara sådana att de kräver en ganska lång diskussion. Antalet helt självklara mål torde inte vara större i Örebro än på andra håll, och man kan nog med visshet säga att fem eller sex – förmodligen fler – av målen på varje sammanträde måste vara så invecklade att vart och ett av dem kräver kanske en halvtimmes, i några fall en timmes diskussion. Man frågar sig om besluten verkligen framgår ur diskussioner vid sammanträdena. Jag har svårt att föreställa mig det.

Olsson och jag har kritiserat förfarandet i länsskatterätterna och ställt frågan om det inte går för snabbt i dessa domstolar. Vi ha understrukit att länsskatterätterna numera de facto är näst högsta instans och att man måste ställa högre krav på dessa än på prövningsnämnderna. Att förfarandet i sistnämnda instanser inte var bra har alla – även Walberg, på sin tid ordförande i landskontorsutredningen – varit ense om. Jag har i min artikel kommit till slutsatsen att rättsskipningen i skatterätterna inte är påtagligt bättre än i prövningsnämnderna. Vid ett länsrådsmöte våren 1975 kom länsrådet Lindqvist till nästan ordagrant samma slutsats. Han sade även att allmänheten uppfattar länsskatterätternas verksamhet – trots att dessa utrustats med alla de yttre attribut som kännetecknar en domstol – inte som någon form av rättsskipning utan som ett utflöde av länsstyrelsens inspektions-, tillsyns- och fiskaliska verksamhet. Denna allmänhetens uppfattning kommer enligt Lindqvist till uttryck så gott som dagligen.

Alla – även Walberg och Wennberg – tycks vara ense om att takten i beslutsfattandet verkar ogynnsamt. Hur ogynnsamt den inverkar kan man hysa olika meningar om. Ändringsprocenten i de mål som förs vidare är i Stockholmskammarrätten nästan 40. Man kan inte frigöra sig från misstanken att denna siffra skulle sjunka om man hade tid att diskutera varje enskilt mål något grundligare än som tycks ske. Man kan också fråga sig vad allmänheten skall tro när de får besked om att de diskussioner som äger rum om varje enskilt mål är synnerligen korta, ja i många fall helt obefintliga. Allmänheten har ju redan nu en misstro mot skatterätterna.

Wennbergs åsikt att Walberg avfärdat Olssons och min kritik är inte grundad. Tvärtom har Walberg genom vad han anfört i sak – möjligen omedvetet – starkt stött vår kritik. De flesta torde vara ense om att det föreligger

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-13 15:37:29

ett problem som är värt att diskutera. Man får uppfattningen att Wennberg inte är lika kritisk som Walberg i själva verket är. Wennberg som önskar att diskussionen skall ske öppet försöker diskret sopa problemet under mattan.

Jan Sundin

Om förvaltningsdomstolarnas sätt att fungera

Generaldirektören Sten Walberg, vilken tidigare deltagit i det lagstiftningsarbete som bl a ledde till inrättandet 1971 av länsskatterätterna, har blivit illa berörd av viss kritik som på senare tid framkommit mot förvaltningsdomstolarnas sätt att fungera. Kritiken har avsett dels kammarrätterna efter förvaltningsrättsreformen dels de nya länsskatterätterna.

I Skattenytt 1975 nr 5 s 227 ff har Walberg i "en utvidgad bokanmälan" ägnat större delen av denna ej åt den anmälda boken utan åt att ge utlopp för sitt missnöje med den kritik mot förvaltningsrättskipningen som förekommit i andra sammanhang. Walbergs missnöje gäller en artikel av civilekonomen *Bror Olsson* i Skattenytt 1974 s 654 ff, en artikel av kammarrättsrådet *Jan Sundin* i Svensk Skattetidning 1975 s 59 ff, en artikel av mig, *J O Widman,* i Nordisk Administrativ Tidskrift 1974 s 16 ff och slutligen en i Sundins artikel omnämnd ej publicerad uppsats av en jur stud, numera jur kand *Bernt Magnusson.* Samtidigt hänvisar Walberg i uppskattande ordalag till en artikel i Skattenytt 1975 s 56 ff av länsrådet *W Hermanson,* även han tidigare verksam i det lagstiftningsarbete som ledde till reformering av förvaltningsrättskipningen.

Walberg är i sitt debattinlägg ganska sparsam med sakliga argument men desto frikostigare med nedsättande omdömen om sina meningsmotståndare. Olsson betecknas av Walberg som "omdömeslös", och Sundin sägs "solidarisera sig med Olssons omdömeslösa argumentation". Olsson påstås i sin artikel ha gjort sig skyldig till "en indirekt men oförtydbar uppmaning till falskdeklaration" – en häpnadsväckande beskyllning av Walberg. Sundin och jag har enligt Walberg gett uttryck för en "snorkig inställning". Magnusson, som enligt Walberg "måste ha haft en mycket mild examinator", drar i ungdomlig entusiasm och "besserwissermentalitet" förhastade slutsatser, och Sundin faller "i samma enkla fallgropar".

Olsson, Sundin och Magnusson får själva försvara sig mot Walbergs angrepp, om de skulle anse detta nödvändigt. Den närmaste anledningen till mitt genmäle är vad Walberg anfört i anslutning till ett uttalande av mig angående vissa svårigheter som kammarrätterna har att kämpa mot, sedan 1971 års stora reform gjort dessa till allmänna förvaltningsdomstolar med uppgift att avgöra inte endast skattemål utan därutöver en stor mängd förvaltningsmål av mycket skiftande slag.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-13 15:37:29